

Sníh z Bogoty

Juraj Liška
Jiří Roth

epimedia publishing

Sníh z Bogoty

Juraj Liška

Jiří Roth

Kapitola první

Bienvenidos a Santa Fé de Bogotá!

Prodíral jsem se úzkou uličkou mezi cestujícími a mezi zdviženými pažemi rvoucími kufry a batohy do odkládacích prostorů nad sedadly se snažil zahlédnout štítek s označením svého místa. Lidský had se posouval směrem k zadním sedadlům stále pomaleji. V jednu chvíli mě napadlo, že se snad všichni s místem na předních sedadlech domluvili a nastoupili jako první, aby mohli zdržovat ty ostatní. Právě jsem se chtěl obořit na mohutnou Němku, která mi už podruhé šlápla na nohu, když se mi přímo před očima objevilo označení F14. Sláva! V zavazadlovém boxu bylo ztěžší místo pro mou kabelu, kterou jsem tam nasoukal s urputným hekáním a zpocený se svezl do úzkého křesla. Byl jsem šťastný, že konečně sedím, a s uspokojením sledoval ostatní, jak se pachtí za svým místem. Pohlédl jsem přes uličku na dvousedadlo u okna a přepadla mě závist. Tajně jsem si přál sedět u okna také, jenže jsem měl smůlu. Nakonec jsem mohl být rád, že jsem nedostal to úplně nejhorší místo. Seděl jsem u uličky na kraji čtyřsedadla, takže jsem mohl kdykoli vstát a bez trapného doprošování spouštějících vyrazit na záchod. Ti uprostřed to měli horší. Mrknul jsem vedle. Snědá dívka byla zahloubaná do jakési knihy. Ucítila můj pohled a vzhledla. Usmála se. Také jsem se usmál.

„Jak se vede?“ uch, ta moje španělština.

„Fajn, díky,“ odpověděla. To, že mi rozuměla, mi dodalo sebevědomí.

„Letím do Bogoty. A ty?“ Stupidní otázka. Kam by asi tak mohla letět letadlem směřujícím do Bogoty.

„Já také.“

Hmm, téma konverzace vyčerpáno. Cestující konečně dosedávali na svá sedadla, letušky chodily uličkami a kontrolovaly, zda máme zapnuté pásy. Bouchly tlusté dveře a chod motoru pomalu přecházel z tichého ševlení do polohlasného brumlání. Z palubního amplionu se ozval hlas letušky. Postupně ve třech jazycích nás přivítal na palubě a oznámil, že letíme do Bogoty. Kdo někdy seděl v letadle, moc dobře zná tu chvíli před startem, kdy jste sice ještě na zemi, ale zároveň jaksi neodvratně na cestě vzduchem do neznáma. V mém případě do neznáma, které, když jsem se na tu dalekou cestu vypravoval, představovalo nebezpečné a riskantní tajemno. V hlavě mi naskakovaly věty z knihy Průvodce cestovatele, kterou sepsal Američan Robert Pelton a která líčila Kolumbii jako zákeřnou zemi, kde člověk může mluvit o štěstí, když vůbec přežije už jenom přechod letištní halou. A já tam chci vydržet celý rok!

Letadlo se dalo do pohybu. Pomalu rolovalo na startovací dráhu, kde se ještě na moment zastavilo, a pak motory začínaly nabírat zběsilé obrátky až do nepříjemného kvílení. Akcelerace, lechtání kolem žaludku, zalehnutí v uších a tlak, který naštěstí netrvá dlouho. Nikdy jsem příliš nemiloval tenhle začátek, ale teď se k tomu všemu přidávala ještě ta hnusná nervozita. Třikrát po sobě jsem se zhluboka nadechl a podíval se, jak to snáší snědá dívka vedle mě. Klidně si četla v knížce.

Dvoje zhoupnutí, jedna otočka a letadlo se ustálilo ve vodorovné poloze. Frankfurtské letiště zmizelo z dohledu, nad našimi hlavami to píplo a světélka zobrazující zapnutý pás zhasla. Vzápětí vyjely malé obrazovky a letecká společnost nás začala opět, tentokrát i vizuálně, vítat na palubě.

Pokradmu jsem si prohlížel tu dívku a přemýšlel, jestli je opravdu Kolumbijka. Asi měla na hlavě nějaké radary, protože ke mně zvedla svoje kukadla a povzbudivě se usmála.

„Jak se jmenuješ?“ znovu jsem se pokusil o konverzaci, tentokrát osobní otázkou.

„Yarisa.“

„A odkud letíš?“

„Z Japonska.“

„Hm,“ obdivně jsem zahučel. „Jaký to tam bylo?“

„Nic moc,“ zasmála se.

„A jak dlouho jsi tam byla?“ snažil jsem se vyždímat z ní nějaké podrobnosti. Byla hezká, byla patrně Kolumbijka, takový kontakt se mi mohl hodit. A také jsem v tom viděl dobrý způsob, jak si ukrátit tu dlouhou cestu. Až teď jsem se zřejmě chytil, protože sklapla knihu a s úsměvem se věnovala rozhovoru se mnou: „Dva dny.“

Nechápal jsem: „Cože?“

„No, dva dny. Nepustili mě vůbec do země. Asi protože jsem z Kolumbie.“

Tak vida, je to opravdu Kolumbijka!

„A proč tě tam nepustili?“ pokračoval jsem už vesele v konverzaci.

„Asi nemáme v Japonsku moc dobrou pověst.“

Nervózně jsem se zasmál a cítil, jak mi běhají mravenci po zádech. O Kolumbii jsem slyšel hodně špatného, ale nenapadlo mě, že by ty zvěsti mohly být až tak moc pravdivé. Asi na mně viděla, jak jsem se zarazil, a pokusila se o vtip: „Co na tom, tak jsem si udělala výlet za pár tisíc dolarů, no. Jenom škoda, že jsem musela obletět půl zeměkoule kvůli tomu, abych si prohlédla tokijské letiště.“

Asi na to máš, holka, pomyslel jsem si a hned mě napadlo, že asi musí být docela nebojácná, když si takhle sama lítá po světě. A tak jsem se na to logicky zeptal, aniž bych tušil, jaký vodopád pochybností tím odstartuji.

„A to cestuješ jen tak sama? To nemáš přítele?“

„Už ne.“

„Rozešli jste se?“

„Ne, zastřelili ho.“ Vrhel jsem na ni nechápatý pohled. „Před měsícem, přímo doma v Medellínu. Jeho a jeho dva bratry.“ A k dovršení všeho dodala: „U nás je to normální.“

Udělalo se mi nevolno. Jedu studovat do země, kde mě pravděpodobně odprásknou dřív, než vůbec dojdu na univerzitu. Co na tom může změnit skutečnost, že mám stipendium od kolumbijské vlády? Když nedokáže ochránit vlastní občany, jak může chránit cizince? Asi jsem se tvářil dost nejapně, protože Yarisa se na mě povzbudivě usmála a udělala takové to gesto, jako: Co naděláš? V uličce vedle mě se zastavil stříbrný kontejner a letuška s thymolinovým úsměvem mi před nos strkala plechovku vychlazené koly.

„Und whisky, bitte,“ zasípal jsem a popadl kolu. Na stolku přistála malá lahvička se zlatavou tekutinou, kterou jsem nedočkavě otevřel a zhluboka si lokl. Hřejivý doušek mi uklidnil žaludek. Alespoň na chvíli, než jsem začal normálně uvažovat, rozuměj, než jsem se přestal tvářit jako hloupý Honza. Yarisa mě pobaveně pozorovala.

„Kolumbie je krásná země,“ snažila se mě povzbudit.

„To věřím,“ odvětil jsem nevěřicně a vyhlížel pozdní oběd. Raději budu žvýkat sterilní jídlo než klást stupidní otázky a dostávat na ně odpovědi, které netoužím slyšet. Ivana měla pravdu. Měl jsem se na nějaké dobrodružství vykašlat. Přehraboval jsem se v misce se zeleninovým salátem bez chuti a zkoušel vypočítat, jak dlouho budu splácet letenky, když se hned v Bogotě otočím a vrátím se domů.

Když přišla nabídka na studium v Kolumbii hrazené tamní vládou, přihlásil jsem se do konkurzu a po třech letech vyjednávání jsem mohl odcestovat. Předmět geografie Latinské Ameriky jsem studoval už v Praze na Karlově univerzitě a tohle byl postgraduál, který sliboval rozšíření vědomostí přímo na místě. V Latinské Americe jsem sice už jednou byl – v roce 1995 jsem strávil tři měsíce v Peru –, ale o Kolumbii samé jsem věděl zhruba to, co ostatní. Tedy že tam pěstují prvotřídní kávu, ale také koku, že tam řádí drogová mafie a guerilla a že únosy tam jsou na denním pořádku. Sice to byly alarmující informace, ale uklidňoval jsem se tím, že o Čechách také nepanují na západě idylické představy, a přesto se tu dá docela slušně žít. S Ivanou jsme tu možnost probrali do detailů, bral jsem to jako šanci, a byl jsem šťastný, když ona měla na celou věc stejný názor. Rok odloučení byl sice tvrdý oříšek, ale říkal jsem si, že to můžeme chápat jako zatěžkávací zkoušku. Ivana slíbila, že na mě počká, a z knihkupectví přinesla tlustou bichli – jedinou knihu, ve které byla zmínka o Kolumbii. Robert Pelton tam zřejmě moc dlouho nepobyl, jeho zasvěcené informace mohly sloužit jako předloha k béčkovému thrilleru. Tehdy poprvé se do mé mysli zaselo semínko nedůvěry. Svůj studijní pobyt jsem pak znovu donekonečna konzultoval s kamarády, až je to přestalo bavit a řekli mi, že když se bojím letět do Bogoty, tak ať jdu... No, však vy víte kam. Tak jsem si vybral Bogotu, už proto, že jsem to řekl snad všem lidem na světě, a kdybych teď zůstal doma, vypadal bych jako pitomec.

Asi jsem na chvíli zdříml, protože cinknutí varovného světla, které prikazovalo zapnout pásy, mě vytrhlo z příjemného posezení s Ivanou doma v útulném pražském bytě, za jehož okny se šedivěla obvyklá lednová plískanice, zatímco vevnitř bylo teplo a na stolečku vychládala příjemně vonící káva. Jenže když jsem kvůli tomu cinknutí otevřel oči, kolem mě se stále vznášel opar tlumeného hučení leteckých motorů, přes uličku se rozvalovala dáma, která mi při nastupování zdeformovala nohu, a vedle mě si v klidu dočítala svou knihu Yarisa z Medellínu, které zastřelili snoubence, protože je to tak normální. Znovu jsem se zpotil při pomýšlení na to, kde za chvíli přistanu, a z reproduktorů lapal útržky španělštiny, oznamující, že se právě nacházíme nad bogotským letištěm.

Boeing se mezitím zabořil do kovově tmavých mraků, a když se z nich zase vyhrabal, nacházeli jsme se nad betonovou plochou skrápěnou přívaly deště. Nedokázal jsem skrýt své zklamání. Když nic jiného, alespoň jsem se těšil na tropické podnebí, na sluncem prozářené modré nebe, a teď tohle. Každý cestovatel vám potvrdí, že na prvním dojmu záleží nejvíc. Můj dojem se nacházel hluboko pod bodem mrazu a vyhlídka na to, jak se má mrtvola rozpouští v nekonečném proudu vody, mi naháněla hrůzu. Yarisa do mě štouchla: „Vstávej, už jsme doma,“ a zasmála se. Funicí Němka mi svým tělem úplně zastřela výhled. Když se odvalila, a za ní zástup dalších cestujících, odhodlal jsem se vstát i já. Vyndával jsem z boxu kabelu a zároveň se okýnkem snažil odhadnout, co mě venku čeká.

Valil jsem se spolu s proudem cestujících, které boeing vychrлил do útrob letištní haly, až k místu, které mi přidělalo další vrásky na čele. Zatímco většina turistů se odklonila v kordonu směr Cartagena, já a ještě několik zoufalců jsme mířili do příletového prostoru letiště. NIKDO JINÝ SEM NELE- TĚL! Bogota, která pro mě byla cílem, byla pro ostatní pouze mezipřistáním!

V letištní hale stála nenápadná paní, v ruce cedulku s načmáraným jménem, které náhodou patřilo mně.

„Dobrý den, asi čekáte na mě,“ ohlásil jsem se.

„Dobrý den, vítám vás v Kolumbii. Jaký byl let?“ Česká konzulka se snaží být příjemná, ale pozoruji na ní špatně skrývanou nervozitu. Hned po tom, co mě přivítala, se otočila a skoro prikázala, ať ji následuji. Byl jsem ověšený taškami, takže jsem musel málem utíkat, abych jí stačil. Venku už stál připravený taxík. Usedli jsme do něj a já řidiči předal na papírku napsanou adresu, kde budu bydlet.

„Proboha, taková čtvrť, kde jste na to natrefil?“ zhrozila se konzulka.

„Dal mi ji kamarád, bydlí tam jeho matka,“ zablekotal jsem a zmocnila se mě panika. S mladým Kolumbijcem jsem se seznámil teprve nedávno. Pocházel ze čtyř sourozenců, všichni byli v Evropě. V Kolumbii žila jenom jejich matka. Když se dozvěděl, že jedu studovat do Bogoty, nabídl mi bydlení u něj doma. Judita, jak se jeho matka jmenovala, se prý o mě ráda postará. Je teď v celém bytě sama, a tak jistě přivítá společnost. Když jsme to probírali v klidné Evropě, zdálo se mi to jako bezvadný nápad. V bogotském taxíku s vyjukanou konzulkou jsem pomalu měnil názor.

„Je to špatná čtvrť?“ vysoukal jsem ze sebe předem očekávaje nějakou strašnou odpověď.

„No, já nevím, já bych se tam bála pohybovat pěšky. Navíc tu včera na předměstí odstřelili pět lidí, tak si dokážete představit, jak je tu asi bezpečno.“

Nasucho jsem polkl. Oknem jsem sledoval ubíhající ulice zaplněné lidmi, auty a autobusy a odhadoval, kdo první po mně vystřelí. Dorazili jsme na místo. Taxík zastavil před bránou v oplocení, které ohrazovalo velký panelák.

„Támhle to je,“ ukázal řidič na dům.

„Tak honem, vezměte si věci a jděte. Já se musím vrátit,“ ponoukala mě konzulka, takže ještě než jsem i s taškami vypadl z taxíku, ten už se rozjížděl.

„Ještě bundu,“ vykřikl jsem, ale pouze do prostoru moknoucí bogotské ulice.

Vrátný mě zavedl k bytu a zabouchal. Dveře se otevřely a v nich stanula Judith, pro mě Judita. Menší, trochu zavalitá, s velkým zadkem, na kterém si všechny Kolumbijky tolik zakládají. Široce se usmála a roztáhla náruč. Konečně miligram optimismu proti tuně úzkosti, kterou jsem zažíval několik posledních hodin. Judita mě uvedla do mého pokoje. Unaveně jsem klesl na postel. Povzbudivě se na mě usmála a vyzvala mě, abych si udělal pohodlí. Pak mě nechala o samotě. Seděl jsem nehnutě, zíral z okna na šedivou deštivou clonu a bilancoval první zkušenosti. Spolucestující v letadle, panikařící konzulka, ztracená bunda, střelba do lidí, déšť. Rozbolela mě hlava. Bogota leží v nadmořské výšce 2600 metrů. Představoval jsem si, jak by vypadala Praha postavená na Gerlachovském štítu. Byl jsem unavený, ale nechtělo se mi spát. Vybalil jsem si věci a hledal ve svém nitru nějaký světlý bod, o který bych se mohl opřít. Našel jsem ho v telefonátu Ivaně. Judita mě poslala do telefonní budky a nabádala mě, ať si vezmu na cestu taxi. Poděkoval jsem a chtěl odejít, když za mnou ještě zavolala: „A když jdeš ven, ber si prosím tě tmavé brýle.“

Domníval jsem se, že jsem špatně rozuměl. V tomhle počasí sluneční brýle?

„To je kvůli tvým očím,“ vysvětlila mi Judita. „Máš modré oči, a to by ti mohlo přivolat problémy, víš?“ dodala s úsměvem, podala mi brýle a přibouchla dveře.

Kapitola druhá

Už jste někdy byli uvnitř mraveniště?

První noc v Bogotě byla jedním slovem strašná. Řídký vzduch způsobil, že mi v hlavě dunělo jako v tunelu a přes značnou únavu po dlouhé cestě jsem nebyl schopen usnout. Navíc Bogotaňané patrně vytáhli všechno, co mělo motor, z garáže a proháněli se s tím zrovna pod mým oknem. Celou noc! Usnul jsem jen krátce těsně nad ránem, zrovna ve chvíli, kdy jsem si lámal hlavu nad tím, kdy místní lidé vlastně spí. Když jsem znovu otevřel oči, hlava mi třesla a představa, že se v tomhle stavu půjdu představit na univerzitu, ještě více prohloubila vrásky na mém zmuchlaném obličejí. Odšoural jsem se do své koupelny, abych se alespoň trochu zušlechtil.

Když píši do své koupelny, musím vysvětlit jeden markantní rys kolumbijské povahy. Ti lidé jsou totiž neuvěřitelně čistotní. Chtít po Bogotaňovi ze střední a vyšší vrstvy, o chudině se teď nebavíme, aby se nastěhoval kupříkladu do bytu na Jižním Městě, by bylo stejné, jako kdybyste ho chtěli nahnat do jeskyně. Pro ně je nepředstavitelné, aby i v sebemenším bytě byla jen jedna koupelna. Většinou to tu chodí tak, že dospělí mají jednu koupelnu pro sebe a druhou užívají jejich děti. Všichni se myjí několikrát denně a stejnou péči jako svému tělu věnují také svému oblečení. Kolumbie mě naučila pravidelnému čištění bot a také poopravila mínění o stavu mého oblečení. Kalhoty, o kterých jsem až do svého příjezdu sem byl přesvědčený, že vypadají více než dobře, se ukázaly jako obnošené šunty, tudíž mým prvním výdajem byl nákup nových a hned několikerych.

Takže když jsem stanul před svou bytnou, ani mi nemusela nic vysvětlovat, abych pochopil, že nejsem podle jejích měřítek zrovna šik. Vrátil jsem se tedy do svého pokoje, znovu přešel polobotky, znovu se učesal a vzal jsem si méně zmačkanou košili. Letní oblečení na mně působilo poněkud nepatřičně vzhledem k tomu, že nad městem pořád ještě visely temné mraky a z nich se tu více, tu méně řinul déšť.

Vyrazili jsme do ulic. Na univerzitu jsme se měli dopravit autobusem. Judita mi chtěla ukázat, kterým spojem tam budu každý den jezdit. Jsem zvyklý na pražskou dopravu, ale tohle mě doslova přikovalo k zemi. Jedno auto za druhým, všichni troubili, mezi nimi se tu a tam proplétaly motocykly, do toho taxíky a autobusy.

„Pospěš si, musíme chytit dvaasedmdesátku,“ zvolala Judita a vlekla mě přes ulici mezi projíždějícími auty na druhou stranu. Kupodivu jsme to přežili a já se ohlédl na tu řeku plnou dravých strojů, když jsem v dálce spatřil řítící se autobus s číslem 72.

„Už jede,“ vykřikl jsem a očima hledal stanici MHD, ke které jsem chtěl zahájit sprint. Ale žádná zastávka se nekonala. Judita se jednoduše postavila na kraj chodníku a zamávala. Řidič prudce zabrzdil u kraje ulice a otevřel dveře. Nasoukali jsme se dovnitř a za námi další lidé, kteří využili toho, že autobus zastavil. Za obrovským volantem seděl menší chlapík a hulákal na muže stojícího za ním. Sotva se noha posledního cestujícího odlepila od chodníku, autobus se rozjel. Z reproduktoru na palubní desce řvala salsa, řidič hlasitě vykládal na celé kolo něco drmolivou španělštinou, kličkoval mezi auty a ještě mával rukou a vybíral od nových příchozích drobné. Visel jsem za jednu ruku na tyči pod stropem a střídavě padal doprava na muže za řidičem a doleva na Juditu podle toho, jak autobus zrovna sbíral mávající cestující z chodníku. Úžasný systém! Dlužno dodat, že v osmimilionovém městě jediný, který vyjma taxíků zajišťuje jeho obyvatelům přepravu z jednoho místa na druhé. Žádné metro, žádné tramvaje, žádné trolejbusy. Asi po dvaceti minutách zničehonic Judita něco na řidiče zavřeštěla, autobus zabrzdil u chodníku a my vypadli ven.

Před námi se světlal štít obrovské budovy, bogotské státní univerzity. Zhluboka jsem se nadechl vlhkého, řídkého vzduchu, obhlédl košili, nyní zmuchlanou ještě více než tu, kterou jsem si oblékl ráno poprvé, levou nohou jsem konečně vystoupil z louže na chodníku a vykročil ke stánku vzdělanosti.

První, co jsem při vstupu do auly budovy spatřil, byla rozesmátá tvář mladého muže. Bohužel byla pouze na fotografii a bohužel byla přes tu fotografii natažena černá stuha. Pod zobrazeným obličejem byla jmenovka – profesor Betancoure – a pod jmenovkou se krčila drobnější písmena. Snažil jsem se rozluštit jejich smysl. Pochopil jsem jen, že ten muž nezemřel přirozenou smrtí. Jak jsem zíral na ten nápis, ucítil jsem, že mě někdo pozoruje. Otočil jsem se. Za mnou stála dívka s kučeravými vlasy.

„Ahoj,“ pravila a usmála se.

„Ahoj.“

„Co jsi zač?“

„Já jsem Jura. Z Čech. Budu tu studovat.“

„Já jsem Alexandra. Už tady studuji. Čechy? To je Evropa, ne?“

„Jo,“ přitakal jsem. Pak jsem ukázal k fotografii: „Co se stalo?“

Dívka pokrčila rameny. „To nikdo přesně neví. Asi přede dvěma měsíci ho unesli a dodnes ho nikdo nenašel. Kolem jeho zmizení existuje spousta dohadů a polopravd, ale jaká je pravda, asi už nikdo nikdy nezjistí,“ vysvětlila.

„Kdo ho mohl zabít?“

„Asi paramilitares.“

Judita celou dobu stojící kousek od nás už zřejmě ztratila trpělivost a přišla ke mně. Zatahala mě za rukáv a pokynula hlavou.

„Musíme jít, ještě se uvidíte.“

Pokynul jsem usměvavé dívce a plný zmatku kráčel za Juditou. Copak tu budu každý den potkávat jen samé mrtvolky? A co je to za zemi, že se tu vraždí?

Dokráčeli jsme k vysokým dřevěným dveřím, za nimiž se skrýval šéf oddělení zahraničních styků. Tedy skrývala. Jak jsem zjistil vzápětí, byla to žena. Když mě viděla, srdečně se usmála a kráčela ke mně. Začal jsem španělsky blekotat naučenou přivítací frází.

„Ale tady můžeme mluvit česky,“ přerušila mě. Cože? Čeština na půdě kolumbijské státní univerzity?

„Já jsem Eliška Krausová a jsem Češka. Tady žiju ale už třicet let. Tak jaké jsou první dojmy z Kolumbie?“

Eliška Krausová se spokojeně usadila za svým stolem, já proti ní, a jako by někdo najednou otevřel stavidla rybníka, vyhrnuly se ze mě všechny moje pocity. Judita seděla trochu zaražená, protože nám nerozuměla, a já jsem za to byl vděčný, jelikož jsem mohl bez obalu mluvit o tom, co mě tížilo. Eliška mě pozorně vyslechla a pak se rozpovídala o Kolumbii takové, jakou ji vnímá ona. Z její řeči jsem vyrozuměl, že má k této zemi vřelý vztah, i když, jak nezapomněla zdůraznit, už to také není takové, jaké to bývalo.

„Je pravda, že dříve se lidé tolik nebáli jako teď. Byli více otevření, i vůči cizincům. Teď už jsou ostražitější a mají strach navazovat nějaký kontakt s cizím člověkem. Vy se také mějte na pozoru. V Bogotě žije osm milionů lidí, je jasné, že ne všichni jsou dobří. Mohou vás oslovit lumpové, kteří

si budou myslet, že u vás najdou něco cenného. Proto bych vám radila, abyste nikdy a od nikoho na ulici nepřijímal žádnou pozornost, hlavně ne v tekutém stavu. Může v tom být droga, která vás oblouzní, a vy pak budete dělat to, co vám poručí. Pijte jenom pití z lahví, které před vašimi zraky otevřou. Ale to jsou rady, které se mohou vztahovat k jakémukoli městu. Od většiny lidí vám nebezpečí nehrozí. I když jsou místní lidé na veřejnosti více uzavření než kdysi, v soukromí jsou pořád stejně milí. Uvidíte, že až se tu více rozkoukáte, určitě si je oblíbíte. Stejně jako oni vás.“

Její slova mě trochu uklidnila a začal jsem se dívat na Kolumbii z trochu jiného úhlu.

Nervozita se znovu objevila, když jsme narazili na to hlavní, kvůli čemu jsem do Kolumbie přiletěl.

„Mám jednu nepříjemnou zprávu,“ začala. Okamžitě mě polilo horko. V duchu už jsem viděl, jak odpráskli mého profesora nebo unesli studenty, kteří měli studovat se mnou.

„Obor vašeho postgraduálního studia se nebude otvírat. Pro nedostatek zájemců.“

Tak. Kdyby v tutéž chvíli vtrhla do dveří hrstka ozbrojenců, nemohl bych být překvapený více. Vůbec jsem nevěděl, co na to říct, ale ta dobrá žena to zvládla za mě.

„Nemusíte mít strach, výuka začíná až prvního února, takže máme dva týdny na to, abychom to vyřešili. Volné dny věnujte především zdokonalení jazyka. Dveře univerzity jsou vám po tu dobu samozřejmě otevřené, můžete plně využívat jejích služeb. Zajděte si třeba do univerzitní knihovny. A já pro vás mezitím zkusím najít náhradní program, nebo vám zařídím individuální studium. Hlavně se tím příliš netrapte.“ Povzbudivě se usmála a vyprovodila mě ke dveřím.

Na chodbě jsem Juditě zhruba přetlumočil, co se stalo. Jenom se usmála a mávla rukou: „Carrera trenta.“

Jí se to řekne, jen klid. Copak studium, to mě moc netrápilo, když už jsem tam jednou byl, tak jsem byl ochoten studovat cokoli, ale mně se hlavně rozplývala vidina stipendia, které jsem nutně potřeboval k tomu, abych tu vůbec přežil.

Opouštěl jsem univerzitu ve značně rozporuplném stavu a má bolest hlavy se začala stupňovat. Těšil jsem se do Juditina bytu a doufal, že v denních hodinách se ruch ulice zvenčí trochu rozptýlí a já si užiji alespoň trochu klidu.

Jenomže ani odpoledne, po dobrém obědě v restauraci, jsem nedokázal usnout. Oči mi stále ještě slzely od smogu, který se válel všude ve městě, v hlavě mi bušilo snad tisíc permoníků, z počasí a mé bezvýchodné situace na mě padal čím dál větší splín. Zkusil jsem si vyrobit trochu adrenalinu a pustil se na všechny čtyři, abych si udělal pár kliků. Zvládl jsem malou sérii posilovacích cvičení, což mi nepatrně zvedlo náladu. Využil jsem toho a otevřel si knihu španělštiny a začal opakovat fráze a slovíčka.

Kolem páté hodiny mě Judita vyrušila a vyzvala, ať s ní jdu na nákup. Rád jsem se k ní připojil a tehdy poprvé jsem také začal pořádně vnímat město, ve kterém jsem se ocitl. Nikde se nestřílelo, po ulicích chodili úplně normální lidé, viděl jsem hloučky holek, které si dobírali kluci, a přes smog smíchaný s deštěm jsem poprvé ucítil zvláštní vůni. Tehdy to bylo ještě příliš slabé, ale později ta vůně sílila stále víc, a kdykoli dnes slyším nebo vidím slovo Bogota, podvědomě se mi vybaví.

Nákup s Juditou mě uklidnil. Na město padal soumrak, a protože jsem přiletěl ze zimních Čech, nepřišlo mi na tom, že už v šest večer je tma, nic divného. To až později s postupem času jsem si uvědomil, že tady celý rok trvá den pouhých dvanáct hodin. Od šesti do šesti. Jako ve fabrice.

Po návratu z nákupu zapnula Judita televizi a pozvala mě, ať se s ní podívám na zprávy. Neměla to dělat. Na obrazovce se válely mrtvolky a zuřily požáry, všechno v zemi, kde jsem právě setrval. Má u Elišky pracně nabytá důvěra v bezpečnost Kolumbie byla ta tam. Náladu mi příliš nespravila ani

výborná večeře a do svého pokoje jsem se šoural jako spráskaný pes.

Jediné pozitivum toho večera bylo, že bolest hlavy mírně polevila, a když jsem si lehal do postele, měl jsem nadějný pocit, že se snad vyspím. Mé tělo se částečně aklimatizovalo, a dokonce ani ten randál mi nepřišel tak zběsilý jako včera. A i když jsem se během noci několikrát vzbudil, absolvoval jsem několik důležitých hodin cenného spánku.

Ráno mě přivítal nádherný den. Takový, jaký u nás bývá v květnu, plný vlahé svěžesti a prosluněné modré oblohy. Ulice rychle usychala pod paprsky slunce a s tím, jak se rozjasnila obloha, ustoupil i můj splín. S Juditou jsme vyrazili na mercádo – trh se zeleninou a ovocem. V životě jsem neviděl takové množství zeleniny a tolik různých druhů pohromadě. Judita uvážlivě strkala do tašky všemožné plodiny, které mi hodlala ukuchtit k obědu.

Sobotní odpoledne mi příjemně ubíhalo jako rekreantovi někde na dovolené. Po výborném obědě se mi podařilo na chvíli usnout, a když jsem se probudil, zaznamenal jsem, že bolest hlavy ustoupila. Krátce jsem si zacvičil a plný energie se pustil do učení, u něhož jsem vydržel plné čtyři hodiny.

Večer jsem se dal do delší řeči s Juditou. Mluvili jsme o všem možném, ona se vyptávala na Evropu, kde měla všechny čtyři syny, já z ní zase tahal rozumy o Kolumbii, neboť jsem stále ještě v hloubi duše cítil obavy ze zdejšího prostředí a domníval jsem se, že mi je rozhovor s Juditou pomůže zahnat. A ona mi najednou povídá: „Vždyť nemusíš být celý den zavřený doma, zajď se podívat někam do okolí, ať poznáš, jak žijí lidé na vesnicích. Jeď hned zítra, je neděle, na univerzitu stejně nepůjdeš.“ A doporučila mi rekreační oblast La Unión, místo vzdálené asi pětatřicet kilometrů východně od Bogoty. Přikývl jsem na znamení souhlasu, a ani mi v tu chvíli nevadilo, že budu muset vstávat už v půl páté ráno. Stejně toho mnoho nenaspím.

Když jsem se vrátil do svého pokoje, vytáhl jsem z báglu mapy přivezené z Čech a zkoumal trasu, kterou zítra pojedu. Zvědavost se mísila s obavami, ale podařilo se mi je rychle zaplašit. Nebudu se přece poddávat nějakým pocitům. Kromě toho, že mi zatím každý vyprávěl o vraždách, na vlastní kůži jsem se se žádným nebezpečím nesetkal. Mé vlastní rozhodnutí mě poněkud uklidnilo, i když na lůžko jsem uléhal ještě se stopovými zbytky strachu.

Kodrcal jsem se v nacpaném autobuse a proklínal včerejší rozhodnutí. Zrovna tuhle noc jsem jako na potvoru spal jak zařezaný a ráno jsem se nemohl probudit. Ještě když jsem vystupoval v neznámé krajině, cítil jsem na každém víčku asi tunové závaží, které mi ho chtělo přetáhnout přes oko. Teprve svěží vzduch a těžká vůně vegetace mě zmátořily z mého polobdění. Autobus mě vyklopil v úplně neznámém světě. Byl jsem několik desítek minut jízdy od hlavního města země a krajina byla tak jiná. Všude kolem mě se rozprostírala panenská příroda, do níž byla tu a tam vsazena vesnice. Na každém kroku rostly pomerančovníky nebo mandarinkovníky obtěžkané zralými plody. Vybíral jsem si ty největší a vychutnával jejich sladkou šťávu a lahodnou dužninu. Proti tomu, co se prodává v pražských tržnicích, byla tohle nebeská mana. Abych se úplně zbavil své ospalosti a únavy, vykoupal jsem se v divoké řece. Nejdřív jsem ale do ní asi hodinu čučel a hledal masožravé piraně. Teprve když jsem se tam odvážil strčit prst a ani po deseti minutách mi ho nic neukouslo, odvážil jsem se namočit v ní i nohy a posléze celé tělo.

Teplota rychle šplhala, až se ustálila na nějakých pětadvaceti stupních. Kolem mě byla vegetace jako v Amazonii, kousek od břehů řeky začínaly eukalyptové háje, na jejichž okrajích zářily nádherné květy různých barev.

Vyšlapanou cestou jsem se dostal do menší vesnice jménem Choachi. Vzbudil jsem tam pozornost asi jako Eskymák na Václaváku, ale kupodivu jsem ani na vteřinu nepocítil nějaké obavy. Dokonce ani když jsem vyndal z batohu fotoaparát, nevrhli se na mě krvelační domorodci, aby mě

oloupili a zabili. Ochotně pózovali před objektivem a smáli se mé španělštině. Za chvíli si mě ale přestali všimnout a věnovali se nějaké hře, jak jsem později zjistil, patrně národní zábavě. Ta spočívala v tom, že házeli těžké závaží do placatých nádob vyplněných poddajnou hmotou, kterou bych přirovnal k dětské plastelině, v níž byly zapíchané dělbuchy. Posadil jsem se na kus klády položené podél prašné cesty, vystavil své českou zimou vybledlé tělo slunečním paprskům a snažil se pochopit smysl hry. Ten evidentně spočíval v tom, aby se házející trefil přesně do místa, kde byl schovaný dělbuch, který ochotně práskl na znamení správného zásahu. Na to, jak to bylo jednoduché, projevovali domorodci neobyčejnou radost a nevidomý člověk by se mohl domnívat, že se ocitl v centru divoké přestřelky. Nicméně i mě hra zaujala, takže jsem mohl nadávat jen sám sobě, že mi slunce za tu dobu, co jsem koukal vesničanům pod ruce, sežehlo záda a ramena.

Když jsem se vrátil asi v půl čtvrté odpoledne do Bogoty, málem jsem město nepoznal. V ulicích nebylo po autech ani památky. Místo smrdících výfuků se i na ulicích ve všední dny nejrušnějších proháněli jezdci na kolečkových bruslích a na kolech. Cestou z autobusu jsem míjel obrovský park plný nadšenců oddávajících se aerobiku. Předcvičoval jim nějaký profík, jak mi později Judita prozradila, placený městskou radou. Nedělní Bogota byla obrovským centrem sportu a volné zábavy. Tak tomu říkám zájem o své občany. V Praze se jako chodec musím i na pěší zóně obávat, aby mě nesrazil automobil.

Judita mě přivítala vynikajícím salátem a po zbytek odpoledne se snažila se mnou konverzovat. Až mě z toho znovu rozbolela hlava. Španělština mě teď pronásleduje na každém kroku, i když jsem sám a chtěl bych si od ní odpočinout. Kdykoli myslím na nějakou věc, zároveň si představuji, jak bych to řekl španělsky. Judita zmlkla jedině při sledování televizních zpráv, kde nám kolumbijský moderátor naservíroval další várku mrtvol, výbuchů a násilných činů z tuzemska, stejně jako marné akce proti guerille a narkomafii. Otrávil mě to, i když méně, než tomu bylo předešlý večer. Z neobvyklých událostí se stávaly každodenní skutečnosti. A já se poprvé pořádně vyspal.

Kapitola třetí

Proč je všude guerilla?

Pondělí mě zastihlo konečně pořádně odpočinutého. Vstával jsem za rozbřesku, to znamená v šest hodin ráno. A hned jsem schytl nářez v podobě rámusu z dopravní tepny pod mým oknem. Tiché ševlení pneumatik kolečkových bruslí a bicyklů už jsem si neuměl ani představit, přestože to bylo teprve včera.

Rychle jsem se nasnídal a spěchal na univerzitu. V tuhle dobu měli studenti prázdniny, takže budova zela prázdnotou. Jenom pár jedinců procházelo po chodbách mezi učebnami, kabinety a knihovnou. Nebylo snad jednoho, který by se u mě nezastavil. Evropan je pro ně vzácný jev, i když pár jich tu studuje. Klasické otázky: Odkud jsi, jak se jmenuješ, na jak dlouho jsi přijel, co tu budeš studovat. Trpělivě jsem odpovídal a seznamoval se tak se spolužáky. Kupodivu všichni měli povědomost o Česku. A tak když se mě zase nějaký kluk zeptal, vyhrkl jsem trochu pateticky: „Přijel jsem ze země Franze Kafky, Bedřicha Smetany a Milana Kundery.“

„Ahá, ty jsi z Čech,“ uhádl hned napoprvé. Vykulil jsem oči. To mají ta tři jména opravdu takovou váhu?

Přes setkávání s kolegy jsem se postupně propracoval až do „oficiny“, kde mi potvrdili, že se můj obor neotevívá, ale že budu mít individuální studium. A pak mě nechali napospas univerzitě. Procházel jsem jejími prostorami a prohlížel si všudypřítomné plakáty plné portrétů Che Guevary a levicových revolučních hesel. Ta výzdoba mi oprášila mé vzpomínky na československé školy oplácené prázdnými frázemi o přátelství na věčné časy a o budování lepších zítřků. Jak to vypadalo, ocitl jsem se v centru latinskoamerického komunismu, kde nejvyšším ideálem hodným následování byl ostrov svobody – Kuba.

„Co na tom Guevarovi vidíš?“ pomyslel jsem si a vydal se na další cestu chodbami ctihodné budovy. Prásk! Poplašeně jsem uskočil ke zdi, aby mě minula patrona, která jistojistě po tom výstřelu letěla mým směrem. Asi deset kroků za mnou se sbírá ze země snědá dívka s velkýma tmavýma očima a na nohy jí pomáhá urostlý, ale na studenta trochu postarší muž. Oddychl jsem si a v duchu se napomenul, neboť má paranoia se zdála být vážnější, než jsem myslel. Vydal jsem se k místu činu. Dívka něco drmolila, sice španělsky, ale tak rychle, že jsem nerozuměl ani slovo. Urostlý muž se omluvně usmíval a krčil rameny.

„Promiň, ale nerozumím ti,“ řekl jsem dívce, která se mi snažila zopakovat už jednou vyřčené. Jenomže pomalu řekla jen první dvě slova a zbytek zase oddrmolila.

„Oba jsme koukali, co jsi zač, a nedávali pozor,“ vysvětlil spisovnou španělštinou hromotluk. Teď když stál vedle mě, vynikla jeho urostlá postava.

„Vy jste profesor?“ zeptal jsem se opatrně. Vykulil na mě oči a rozesmál se.

„Ne, já jsem student, jako ty. Jenom trochu přestárlý,“ dodal a chodba se znovu otrásla jeho smíchem.

Dívka už sesbírala ze země všechny věci a teď mi podávala ruku.

„Ahoj, já jsem Juanita. Co tu děláš?“ Vysvětlil jsem jí, kdo jsem a odkud jsem. Vzhledem k tomu, pokolikáté jsem to dnes už opakoval, šlo mi to docela dobře. Když jsem jí s obavami líčil, že nevím, co bude s mým oborem, jenom mávla rukou.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Sníh z Bogoty***.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.